

ROUTEPLANNER MELKVEE: VALKUILEN BIJ GROEI

De Vlaamse melkveehouderij maakte de afgelopen jaren grote groeistappen. Vorig jaar leverden Vlaamse melkveehouders met z'n allen meer dan 2,6 miljoen liter melk aan de melkerij. De productiekosten stegen de afgelopen tien jaar met meer dan 5 euro per 100 liter melk, voornamelijk wegens toegenomen voederkosten. Dit blijkt uit de boekhoudcijfers van Boerenbond. Om het arbeidsinkomen op peil te houden, blijkt groei een vaak gekozen bedrijfsstrategie. – *Jonas Hanssens, landbouwconsulent Boerenbond*

Sommige melkveebedrijven willen zich klaarmaken voor de toekomst of overwegen een nieuwbouw omdat de huidige accommodatie niet langer voldoet. Het is belangrijk om bij het nemen van groeistappen verschillende zaken nauwkeurig door te rekenen om later niet voor verrassingen te staan. Om melkveehouders meer inzicht te geven in de slaagkansen van de keuzes op hun bedrijf sloegen Inagro, Hooibeekhoeve, Boerenbond en ILVO de handen in elkaar bij het demoproject 'Routeplanner Melkvee'. De partners ontwikkelden een rekenkundig model om een bepaalde bedrijfsstrategie die leidt tot de meest optimale economische oplossing te simuleren. Een melkveehouder die ervoor opteert om te

vlakte steeds groter wordt (figuur 1). Zo wordt op veel bedrijven raaigras als voordeel voor maïs wordt toegepast. Door het toepassen van derogatie kan zo extra dierlijke mest geplaatst worden. De voordeel raaigras voor maïs gebeurt veelal om een maximaal aantal ton droge stof per hectare te produceren in een intensieve bedrijfssituatie. Toch zien we dat sommige melkveehouders hier de laatste jaren bewust van afstappen. De vraag is of deze inspanningen uiteindelijk

.....
Het is noodzakelijk uit te gaan van je eigen bedrijfssituatie.
 .....

opbrengen, of dat de meeropbrengst opgaat in de meerkosten. Bovendien brengt dit een niet te onderschatten arbeidspiek in het voorjaar met zich mee: het inkuilen van het raaigras, waarbij de kwaliteit van cruciaal belang is, gevolgd door de inzaai van maïs. Dit alles moet gebeuren in een relatief korte periode en onder niet altijd gunstige weersomstandigheden. De Routeplannertool berekent wat het optimaal aantal te houden koeien is, mits het ingeven van een aantal parameters. Daarbij wordt ook nagegaan welk deel van het areaal voor maïswinning en welk deel voor graswinning moet worden voorzien. De noodzaak van derogatie, en dus voordeel gras, wordt steeds meegenomen in het model.

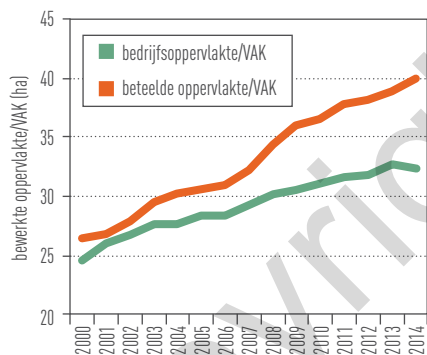
Groei, wat kost dat?

Bij het doorrekenen van groeiscenario's worden al gauw enkele kostenposten over het hoofd gezien: NER's, extra mestafzetkosten, (externe) arbeidskosten. Hierdoor staat de marge op deze extra liters vaak onder druk. Aan de andere kant kan deze grotere veestapel ook schaalvoordelen opleveren (volumepremies, korting bij

voederleverancier bij afname van grotere volumes ...)

Bij groei rekent men best de extra te behalen marge per koe door, inclusief bijbehorend jongvee, aangezien jongvee een niet te onderschatten kostenpost is op een melkveebedrijf. Volgende kostenberekening gaat uit van melkvee inclusief 87,5% jongvee. We maken gebruik van gemiddelden en afgeronde cijfers per jaar om de berekening eenvoudig te houden.

Per extra gehouden koe heb je per jaar 775 euro krachtvoederkosten extra, 100 euro gezondheidskosten, 50 euro vruchtbaarheidskosten, 100 euro energiekosten en ongeveer 225 euro overige kosten. Zo start je bij groei per extra gehouden koe sowieso met 1250 euro extra kosten. In wat volgt moeten we nog de overige variabele kosten voor mestafzet en ruwvoeder in rekening brengen. Nadien moeten ook de kosten voor een eventuele nieuwbouw, de aankoop van NER's en arbeid in rekening gebracht worden.

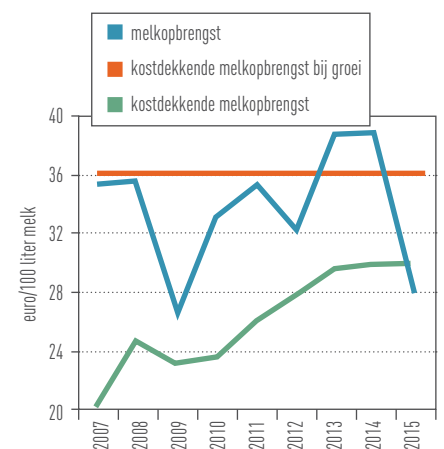

Figuur 1 Verschil tussen bedrijfsoppervlakte en betaalde oppervlakte wordt steeds groter
 - Bron: Routeplanner Melkvee

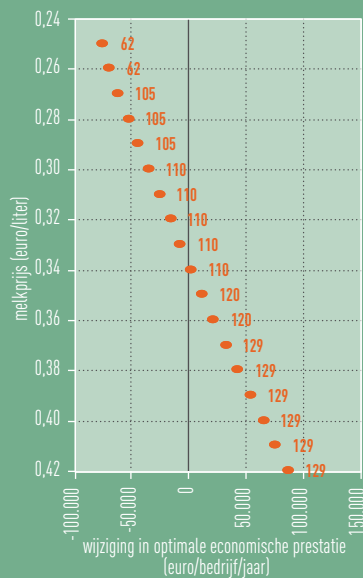
groeien, kan de mogelijke gevolgen op het vlak van benodigde grond en andere parameters vooraf berekenen met het model.

Levert derogatie extra saldo?

De boekhoudcijfers leren ons dat per arbeidskracht (VAK) steeds meer bedrijfsoppervlakte wordt bewerkt. Bovendien is te merken dat het verschil tussen bedrijfsoppervlakte en betaalde opper-

Figuur 2 De kostdekkende melkopbrengst bij groei in de gegeven omstandigheden ligt hoger dan de reële melkopbrengst. Enkel in 2013 en 2014 was dit scenario wel rendabel. Toch moet men dit over een voldoende lange periode bekijken. - Bron: Routeplanner Melkvee

Figuur 3 Effect van de melkprijs op de optimale economische bedrijfsprestatie - Bron: Routeplanner Melkvee

Voorbeeld van een output van de Routeplannertool. Bij een reëel uitbetaalde melkprijs (inclusief alle toeslagen, exclusief btw) van 0,34 euro/liter is de optimale bedrijfsgrootte voor dit voorbeeldbedrijf 110 koeien. Bij een melkprijs van 0,38 euro/liter verandert de optimale bedrijfsgrootte naar 129 koeien en verhoogt de optimale economische prestatie met 50.000 euro ten opzichte van de beginsituatie (bij 110 koeien en 0,34 euro/liter). Anderzijds daalt het bedrijfsinkomen met 50.000 euro ten opzichte van de beginsituatie wanneer de melkprijs nog slechts 0,28 euro/liter bedraagt. Het optimale aantal koeien is dan 105. Op dezelfde manier kunnen ook de effecten van mestafzetkosten, pachtprizen, aankooprijzen van maïs en dergelijke op de optimale economische oplossing grafisch worden weergegeven.

Als je als melkveehouder een groeistap wil maken zonder extra grond voor mestafzet en ruwvoederwinning kost dit al snel 400 euro extra per koe aan mestafzet. Dit wanneer de mestafzet gerekend wordt aan tarieven naar de mestverwerking. Indien de extra mest zijn weg vindt

via burenregeling kan dit goedkoper. Voor de aankoop van ruwvoeder rekent men 850 euro per koe. Zo kom je al gauw aan 2500 euro per koe per jaar variabele kosten.

Als daarnaast ook moet voorzien worden in de aankoop van NER's en nieuwbouw (extra stalplaatsen) moet ook een gedeelte extra vaste kosten gerekend worden. De aankoop van NER's, afgeschreven op 10 jaar, komt voor een melkkoe inclusief bijbehorend jongvee op 80 euro per koe. Voor een extra stalplek kan geen eenduidige berekening worden gemaakt. Er is een groot kostprijsverschil tussen het bijplaatsen van enkele spannen en ligboxen en een volledige nieuwbouw inclusief nieuwe melkstand. We rekenen hier met 5000 euro per koeplaats, wetende dat je voor een volledige nieuwbouw en nieuwe melkstand hier niet mee toekomt. Afgeschreven op 20 jaar en aan 3% intrest levert dit een kostprijs van 325 euro per koe per jaar.

Vergeet arbeid niet mee te rekenen

Als melkveehouder denken we nu alle kostenposten meegerekend te hebben. Een veelgemaakte fout is echter dat we ook de ingezette arbeid moeten kunnen vergoeden. Zeker in een groeiscenario waarbij met externe arbeid gewerkt wordt. In een gangbare situatie kan men rekenen met een arbeidsbehoefte van 50 uur per koe. Bij groei kan men echter een stuk efficiëntiewinsten realiseren. Daarom rekent men bij uitbreiding best met 35 uur per koe per jaar aan arbeidsbehoefte. Een gemiddelde geschoolde arbeidskracht, tewerkgesteld in de agrarische sector kost de landbouwer ongeveer 16 euro/uur. Weet dat je de arbeidskosten van externe arbeid fiscaal kan inbrengen. Dit komt neer op 560 euro arbeidskosten per extra gehouden koe. Deze kostenberekening is natuurlijk niet volledig lineair, maar het is belangrijk een grondige inschatting te maken van de bijkomende kosten. Bij groei onder de gegeven omstandigheden (aankoop NER's, nieuwe stalplaatsen en externe arbeid) moet men dus rekening houden met een kostprijs per koe van 3465 euro per jaar. Aan de opbrengstzijde hebben we enerzijds de vleesopbrengsten, 300 euro per koe per jaar. Anderzijds moeten de

melkopbrengsten hoog genoeg zijn om de gemaakte kosten te dekken en daarnaast hopelijk ook een bedrijfswinst te genereren. Bij een melkproductie van 8800 liter komt dit neer op een benodigde gemiddelde melkprijs van 36 euro/100 liter om alle kosten te dekken. Als we weten dat de gemiddelde melkopbrengst de afgelopen tien jaar ongeveer 33 euro per 100 liter bedroeg, is groei met ruwvoederaankoop, mestafzet en externe arbeid in deze situatie niet rendabel.

Hou er rekening mee dat dit gemiddelde berekeningen zijn. Voor een aantal bedrijven kan dit wel rendabel blijken, daarom is het noodzakelijk uit te gaan van de eigen bedrijfssituatie. De Routeplanner-tool kan hierbij helpen. Zo krijg je inzicht in je optimale bedrijfsgrootte, teeltkeuze, bedrijfsareaal en andere strategische keuzes die leiden tot optimale economische prestaties. De tool vertrekt hierbij van de door jou ingevulde parameters en bij een bepaalde melkprijs. ■

Voorstelling Routeplannertool

Wil je kennismaken met de Routeplannertool? Dat kan tijdens twee demodagen. Er wordt dan dieper ingegaan op de valkuilen bij groei, de keuze tussen jongvee zelf opkopen of uitbesteden en de Routeplannertool wordt toegelicht. Nadien volgt een rondgang op het melkveebedrijf met toelichting van bedrijfsspecifieke keuzes ondersteund door de beslissingstool. Deze demodagen vinden plaats op 29 mei in Vosselare en op 21 juni in Tielen. Deelname is gratis, maar inschrijven is verplicht. Dat kan via www.inagro.be/inschrijven. Voor de demodag in Vosselare moet je voor 25 mei inschrijven, voor die in de Hooibeekhoeve in Tielen voor 18 juni. Meer info bij Ilse Louwagie (ilse.louwagie@inagro.be of 051 27 33 78), Katleen Geerinckx (katleen.geerinckx@provincieantwerpen.be of 014 85 27 07) en Jonas Hanssens (jonas.hanssens@boerenbond.be of 09 243 88 27)

Projectpartners van het demoproject 'Routeplanner Melkvee' zijn:

